

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

28. oktoober 2021 *

Eelotsusetaotlus – Looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse –
Direktiiv 92/43/EMÜ – Artikli 12 lõige 1 – Loomaliikide range kaitse süsteem – IV lisa
punkt a – Harilik hamster (*Cricetus cricetus*) – Puhke- ja paljunemispaidad – Kahjustamine
või hävitamine

Kohtuasjas C-357/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Verwaltungsgericht Wieni (Viini halduskohus, Austria)
10. juuli 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse
31. juulil 2020, menetluses

IE

versus

Magistrat der Stadt Wien,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: esimese koja president A. Arabadjiev (ettekandja) teise koja presidendi ülesannetes,
kohtunikud I. Ziemele, T. von Danwitz, P. G. Xuereb ja A. Kumin,

kohtujurist: J. Kokott,

Kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Vláčil ja L. Dvořáková,
- Euroopa Komisjon, esindajad: C. Hermes ja M. Noll-Ehlers,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi
ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT 1992, L 206, lk 7; ELT eriväljaanne 15/02, lk 102; edaspidi „elupaikade direktiiv“) artikli 12 lõike 1 punkti d.
- 2 Taotlus on esitatud kinnisvaraarendaja töötaja IE ja Magistrat der Stadt Wiener (Viini linnavalitsus, Austria) vahelises kohtuvaidluses selle üle, et Viini linnavalitsus võttis vastu halduskaristuse otsuse, millega määrati IE-le rahatrahv ja selle tasumata jätmise korral vabaduskaotuslik asenduskaristus selle eest, et ühe hoone ehitusprojekti raames kahjustati ja hävitati elupaikade direktiivi IV lisa punktis a loetletud kaitstud loomaliikide loetellu kuuluva liigi harilik hamster (*Cricetus cricetus*) puhke- ja paljunemispaidu. Selles vaidluses on juba esitatud eelotsusetaotlus, mille kohta Euroopa Kohus tegi 2. juuli 2020. aasta kohtuotsuse Magistrat der Stadt Wien (harilik hamster) (C-477/19, EU:C:2020:517).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Elupaikade direktiivi artiklis 2 on ette nähtud järgmist:
 - „1. Käesoleva direktiivi eesmärk on looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele liikmesriikide Euroopa territooriumil, kus kohaldatakse asutamislepingut.
 2. Käesoleva direktiivi kohaselt võetud meetmed on kavandatud ühenduse tähtsusega looduslike elupaikade ning looduslike looma- ja taimeliikide soodsa kaitsestaatuse säilitamiseks või taastamiseks.
 3. Käesoleva direktiivi kohaselt võetud meetmetes võetakse arvesse majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi ning piirkondlikke ja kohalikke iseärasusi.“
- 4 Selle direktiivi artikli 12 lõikes 1 on märgitud järgmist:

„Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et kehtestada IV lisa punktis a loetletud loomaliikide range kaitse süsteem nende looduslikul levilal, keelates:

 - a) kõik nende liikide isendite looduses tahtliku püüdmise või tapmise viisid;
 - b) nende liikide tahtliku häirimise, eelkõige nende paljunemise, järglaste kasvatamise, talvitumise ja rände ajal;
 - c) munade tahtliku hävitamise või loodusest võtmise;
 - d) paljunemis- või puhkepaikade kahjustamise või hävitamise.“
- 5 Nende „[liidu] tähtsusega [loomaliikide], mis vajavad ranget kaitset“ ja mille loetelu on toodud nimetatud direktiivi IV lisa punktis a, hulgas on muu hulgas ka harilik hamster (*Cricetus cricetus*).

Austria õigus

- 6 31. augusti 1998. aasta Viini looduskaitseadusega (Wiener Naturschutzgesetz) (*LGBL. für Wien*, 45/1998, edaspidi „WNSchG“), põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis, võeti elupaikade direktiiv üle Viini liidumaal (Austria) kohaldatavasse liikmesriigi õigusse.
- 7 WNSchG § 10 lõike 3 punkt 4 kordab selle direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d sõnastust. Eelkõige on selles sätestatud, et on keelatud range kaitse all olevate loomade paljunemis- või puhkepaikade kahjustamine või hävitamine.
- 8 Karistused WNSchG § 10 lõike 3 punkti 4 rikkumise eest on ette nähtud selle seaduse § 49 lõike 1 punktis 5. Viimati nimetatud sätte kohaselt karistatakse isikut, kes WNSchG § 10 lõike 3 punkti 4 rikkudes kahjustab või hävitab range kaitse all olevate loomade paljunemis- või puhkepaiku, kuni 21 000 euro suuruse rahatrahviga või selle tasumata jätmise korral kuni nelja nädala pikkuse vabaduskaotusliku asenduskaristusega; korduva teo korral kuni 35 000 euro suuruse rahatrahviga või selle tasumata jätmise korral kuni kuue nädala pikkuse vabaduskaotusliku asenduskaristusega.
- 9 WNSchG § 22 lõike 5 kohaselt võib pädev ametiasutus anda loa konkreetseks sekkumiseks, kui kavandatav meede eraldi või koos teiste meetmetega, milleks taotletakse pädeva asutuse luba, ei ohusta oluliselt kaitse-eesmärki.
- 10 Wiener Naturschutzverordnungi lisas on harilik hamster (*Cricetus cricetus*) liigitatud range kaitse all olevaks loomaliigiks.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 11 Kinnisvaraarendaja, kes oli IE tööandja, ehitas hoonet maatükil, millel elutses harilik hamster (*Cricetus cricetus*). Maatüki omanik, kes oli sellest teadlik, andis olukorrast teada ka kinnisvaraarendajale, kes määras enne tööde algust keskkonnaeksperti. Ekspert kaardistas hariliku hamstri (*Cricetus cricetus*) urgude sissepääsud ja määras ühes konkreetses sektoris kindlaks, kas urgudes elati või mitte.
- 12 Enne tööde tegemist lasi nimetatud kinnisvaraarendaja hariliku hamstri (*Cricetus cricetus*) urgude sissepääsude vahetus läheduses eemaldada taimkatte, puhastas ehitusplatsi, ehitas ehitusplatsile ja ehitusele juurdepääsu tee ning parkimisplatsi (edaspidi „kahju tekitanud meetmed“). Taimkatte eemaldamise eesmärk oli eelkõige nende harilike hamstrite (*Cricetus cricetus*), kes elasid neil ehitustegevuse jaoks ette nähtud aladel, suunamine aladele, mis olid eriliselt kaitstud ja reserveeritud selle loomaliigi jaoks. Pädevalt asutuselt ei küsitud siiski kahju tekitanud meetmete kasutamiseks eelnevat luba ja järelikult ei olnud seda enne töödega alustamist saadud. Peale selle hävitati vähemalt kaks urusissepääsu.
- 13 Viini linnavalitsus leidis seega, et IE kui sama kinnisvaraarendaja töötaja vastutas hariliku hamstri (*Cricetus cricetus*) paljunemis- või puhkepaikade kahjustamise ja hävitamise eest ning määras talle WNSchG § 10 lõike 3 punkti 4 alusel rahatrahvi, mille võib selle tasumata jätmise korral muuta vabaduskaotuslikuks asenduskaristuseks.

- 14 IE esitas Verwaltungsgericht Wienile (Viini halduskohus, Austria) kaebuse, milles vaidlustas trahvi määramise eelkõige seetõttu, et esiteks ei kasutanud harilik hamster (*Cricetus cricetus*) kahju tekitanud meetmete rakendamise ajal oma urge ja teiseks ei kahjustatud või hävitatud nende meetmete mõjul selle loomaliigi paljunemis- või puhkepaiku.
- 15 Selles kontekstis esitas see kohus 12. juuni 2019. aasta esimese eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtule mitu küsimust elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d tõlgendamiseks, et saada selgitusi selle kohta, mida hõlmavad mõisted „puhkepaik“, „paljunemispaiik“, „kahjustamine“ ja „hävitamine“ selle sätte tähenduses. 2. juuli 2020. aasta kohtuotsuses Magistrat der Stadt Wien (harilik hamster) (C-477/19, EU:C:2020:517) vastas Euroopa Kohus esimesele neist küsimustest, leides, et nimetatud sätet tuleb tõlgendada nii, et mõiste „puhkepaik“ hõlmab ka puhkepaiku, mida harilik hamster (*Cricetus cricetus*) enam ei kasuta, kuna on olemas piisavalt suur tõenäosus, et see liik tuleb neisse puhkepaikadesse tagasi, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus. Lisaks tunnistas Euroopa Kohus selles kohtuotsuses ülejäänud küsimused vastuvõetamatuks, kuna eelotsusetaotlus ei olnud asjaomaste faktiliste asjaolude ja riigisisese õigusliku raamistiku määratlemisel piisav ning kuna ei olnud selgitatud, millistel konkreetsetel põhjustel on taotletud liidu õiguse tõlgendamine eelotsusetaotluse esitanud kohtule põhikohtuasja lahendamiseks vajalik.
- 16 Selles kontekstis esitabki see kohus Euroopa Kohtule uue eelotsusetaotluse, milles esitatakse üksikasjalikumad faktilised asjaolud ja täpsustatakse, et „puhkepaiga kahjustamine“, „puhkepaiga hävitamine“, „paljunemispaiiga kahjustamine“ ja „paljunemispaiiga hävitamine“ kujutavad endast riigisiseste õigusnormide kohaselt nelja eraldi rikkumist, mille eest tuleb kohaldada karistust autonoomselt. Seetõttu peab ta põhikohtuasja lahendamiseks vajalikuks määratleda mõiste „paljunemispaiik“ nii ruumiline kui ka ajaline ulatus ning kriteeriumid, mille alusel eristatakse paljunemis- ja/või puhkepaiga „kahjustamist“ ja „hävitamist“.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib eelkõige teada, kas elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punktiga d antud kaitse hõlmab üksnes hariliku hamstri (*Cricetus cricetus*) konkreetset elamist urgudes või laieneb see ka nende urgude ümbruskonnale. Lisaks, võttes arvesse erinevusi IE määratud eraeksperti arvamuse ja Viini linnavalitsuse ekspertide arvamuse vahel, toob see kohus välja vajaduse selgitada küsimust, kas hariliku hamstri (*Cricetus cricetus*) paljunemispaiiga määratlemisel ajalisel plaanis tuleb arvesse võtta selle loomaliigi poolt urgudes konkreetsetel ja tegelikult elamise perioodi ning järglaste iseseisvumisaega või tuleb arvesse võtta ka selle liigi tiinusperioodi ja võimalikku järglaste eest hoolitsemise aega.
- 18 Neil asjaoludel otsustas Verwaltungsgericht Wien (Viini halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
1. Mida hõlmab mõiste „paljunemispaiik“ elupaikade direktiivi artikli 12 lõike [1] punkti [d] tähenduses ja kuidas tuleb paljunemispaiika teistest paikadest territoriaalselt piiritleda?
 2. Milliste kriteeriumide alusel tuleb kindlaks teha, kas paljunemispaiiga olemasolu on ajaliselt piiratud, ning kui vastus on jaatav, siis millisel ajavahemikul?
 3. Milliste kriteeriumide alusel tuleb kindlaks teha, kas teatava tegevuse või tegematajätmisega kahjustati või hävitati paljunemispaiika?
 4. Milliste kriteeriumide alusel tuleb kindlaks teha, kas kahjustati või hävitati puhkepaika elupaikade direktiivi artikli 12 lõike [1] punkti [d] tähenduses?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 19 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et selles sättes kasutatud mõiste „paljunemispaiik“ hõlmab vaid hariliku hamstri (*Cricetus cricetus*) urgusid või laieneb see ka selle kaitstud loomaliigi urgude sissepääsude ümbruskonnale.
- 20 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei tule liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada mitte üksnes sätte sõnastust, vaid ka selle konteksti ning eesmärgi, mida taotleb õigusakt, mille osa see säte on (2. juuli 2020. aasta kohtuotsus Magistrat der Stadt Wien (harilik hamster), C-477/19, EU:C:2020:517, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 21 Esiteks tuleb korrata, et elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkt d kohustab liikmesriike võtma vajalikke meetmeid, et kehtestada selle direktiivi IV lisa punktis a loetletud loomaliikide range kaitse süsteem nende looduslikul levialal, keelates paljunemis- või puhkepaikade kahjustamise või hävitamise.
- 22 Selle sätte sõnastus ei võimalda siiski iseenesest kindlaks teha, kas kaitse, mida see säte kaitstud loomaliigi paljunemispaiikadele pakub, laieneb ka nende alade ümbruskonnale.
- 23 Teiseks, mis puudutab elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d konteksti, siis kuigi elupaikade direktiiv ei sisalda mõiste „paljunemispaiik“ määratlust, rõhutas Euroopa Kohus, et selles sättes sätestatud keelu puhul ei ole silmas peetud otseselt loomaliike, vaid selle eesmärk on kaitsta nende elupaikade olulisi osi (2. juuli 2020. aasta kohtuotsus Magistrat der Stadt Wien (harilik hamster), C-477/19, EU:C:2020:517, punkt 28).
- 24 Sellest tuleneb, et direktiivi artikli 12 lõike 1 punktis d kehtestatud range kaitse eesmärk on tagada, et kaitstud loomaliikide elupaikade olulised osad säiliks nii, et saaks kasutada nende olemuslikke tingimusi, muu hulgas seal paljunemiseks (vt analoogia alusel 2. juuli 2020. aasta kohtuotsus Magistrat der Stadt Wien (harilik hamster), C-477/19, EU:C:2020:517, punkt 29).
- 25 Tuleb aga märkida, et elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punktis d kasutatud mõiste „paljunemispaiik“ tõlgendus, mida pooldab põhikohtuasja kaebaja ja mille eesmärk on piirata selle mõiste ulatust üksnes hariliku hamstri (*Cricetus cricetus*) urgude sissepääsudega, võib selle kaitse alt välja jätta selle kaitstud loomaliigi paljunemiseks ja järglaste sünniks vajalikud alad, mis võivad paikneda nende urgude ümbruskonnas. Niisugune tõlgendus ei taga, et nimetatud loomaliikide elupaikade olulised osad säiliks nii, et sellel liigil oleksid muu hulgas seal paljunemiseks nõutavad tingimused.
- 26 Selles osas täpsustab komisjon elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ alusel ühenduse tähtsusega loomaliikide range kaitse juhenddokumendis (lõplik versioon, 2007. aasta veebruar) esiteks, et elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d tuleb mõista nii, et selle eesmärk on kaitsta paljunemispaiikade ökoloogilist toimivust, ja teiseks võivad need alad hõlmata mängupaiku ning paarituseks, pesa valmistamiseks või haudumis- või poegimispaiiga valikuks vajalikku ala, munade arenemise ja koorumise paika, pesitsemis- või poegimispaiika, kui selles on järeltulijad, kes sõltuvad sellest kohast.

- 27 Niisiis nähtub elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d kontekstist, et mõistet „paljunemispaiik“ tuleb mõista nii, et see hõlmab kõiki alasid, mis on vajalikud, et võimaldada asjaomasel loomaliigil edukalt paljuneda, sealhulgas paljunemispaiiga ümbruskond, kusjuures seda tõlgendust kinnitavad ka selle direktiivi eesmärgid.
- 28 Kolmandaks tuleb nimelt korrata, nagu rõhutas Euroopa Kohus oma 2. juuli 2020. aasta kohtuotsuse Magistrat der Stadt Wien (harilik hamster) (C-477/19, EU:C:2020:517) punktis 18, et vastavalt elupaikade direktiivi artikli 2 lõikele 1 on direktiivi „eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega aidata kaasa bioloogilise mitmekesisuse säilimisele liikmesriikide Euroopa territooriumil“. Lisaks on vastavalt selle direktiivi artikli 2 lõigetele 2 ja 3 direktiivi kohaselt võetud meetmete eesmärk tagada Euroopa Liidu tähtsusega looduslike looma- ja taimeliikide soodsa kaitsestaatuse säilimine või taastamine ning nendes meetmetes võetakse arvesse majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi ning piirkondlikke ja kohalikke iseärasusi.
- 29 Peale selle on elupaikade direktiivi eesmärk tagada loomaliikide range kaitse eelkõige selle artikli 12 lõikes 1 kehtestatud keeldude abil, mistõttu selles sättes ette nähtud kaitse süsteem peab võimaldama tõhusalt vältida kaitstud loomaliikide paljunemis- või puhkepaikade kahjustamist (vt selle kohta 2. juuli 2020. aasta kohtuotsus Magistrat der Stadt Wien (harilik hamster), C-477/19, EU:C:2020:517, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 30 Järelikult peab kaitstud loomaliigi paljunemispaiikade kaitse, mis on ette nähtud elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punktis d, võimaldama tagada, et need aitavad kaasa selle loomaliigi soodsa kaitsestaatuse säilitamisele või taastamisele selles mõttes, et see kaitse tagab nende ökoloogilise toimivuse säilimise.
- 31 Selle eesmärgiga ei oleks aga kooskõlas kaitstud loomaliigi paljunemispaiikade ümbruskonna kaitse alt väljajätmine, kui need võivad osutuda vajalikuks selleks, et sellel loomaliigil oleks võimalik edukalt paljuneda.
- 32 Käesoleval juhul on selge, et kahju tekitanud meetmed seisnesid hariliku hamstri (*Cricetus cricetus*) urgude sissekäikude ümbruskonnas taimekihi eemaldamises, urgude sissepääsude vahetus läheduses ehitusplatsi puhastamises ning ehitusplatsile juurdepääsutee ja parkimisplatsi ehitamises.
- 33 Neil asjaoludel ja nagu nähtub nii elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d kontekstist kui ka sellega taotletavatest eesmärkidest, tuleb asuda seisukohale, et kaitstud loomaliigi paljunemispaiiga kaitse, nagu see on ette nähtud selle sättega, kaotaks oma kasuliku mõju, kui selle ala ümbruskonnas toimuva inimtegevuse eesmärk või tagajärg oleks see, et nimetatud loomaliik ei käi enam asjaomasel paljunemiskohas, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 34 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et selles sättes kasutatud mõiste „paljunemispaiigad“ hõlmab ka selle ala ümbruskonnas olevaid alasid, kui need osutuvad vajalikuks selleks, et selle direktiivi IV lisa punktis a toodud kaitstud loomaliigid, nagu on harilik hamster (*Cricetus cricetus*), saaks edukalt paljuneda.

Teine küsimus

- 35 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et kaitstud loomaliikide paljunemispaike selle sättega antud kaitse on ajaliselt piiratud.
- 36 Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust nähtub, et eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib täpsemalt teada, kas see kaitse hõlmab üksnes hariliku hamstri (*Cricetus cricetus*) konkreetset elamist urgudes ja selle kaitstud loomaliigi järglaste iseseisvumisaega või laieneb see ka selle liigi tiinusperioodile tervikuna ja võimalikule järglaste eest hoolitsemise ajale.
- 37 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb märkida, et Euroopa Kohus pidi 2. juuli 2020. aasta kohtuotsuses Magistrat der Stadt Wien (harilik hamster) (C-477/19, EU:C:2020:517) täpsustama mõiste „puhkepaik“ ulatust elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d tähenduses. Ta andis niisiis selle sätte grammatilise, süstemaatilise ja teleoloogilise tõlgenduse põhjal selle mõiste ajalisele ulatusele laia tähenduse, mis tähendab, et asjaomase loomaliigi puhkepaikade kaitse hõlmab ka puhkepaiku, mida see loomaliik enam ei kasuta, kuna on piisavalt suur tõenäosus, et nimetatud loomaliik tuleb neisse puhkepaikadesse tagasi.
- 38 Arvestades käesoleva kohtuotsuse punktides 24, 29 ja 30 esitatud kaalutlusi, mis käsitlevad elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punktiga d antud ranget kaitset, tuleb sellist laia tõlgendust kasutada ka selles sättes osutatud paljunemispaike kaitse ajalise ulatuse osas.
- 39 Sellest tuleneb, et selle sättega pakutava range kaitse tagamiseks peavad kaitstud loomaliigi paljunemispaike olema kaitstud nii kaua, kui on vaja selleks, et see loomaliik saaks edukalt paljuneda, mistõttu laieneb see kaitse ka paljunemispaike, mida enam ei kasutata, kuna on piisavalt suur tõenäosus, et nimetatud loomaliik tuleb neisse kohtadesse tagasi, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 40 Sellist järeldust kinnitab ka käesoleva kohtuotsuse punktis 26 mainitud juhenddokument, milles komisjon täpsustab, et paljunemispaike on kaitstud loomaliigi elutsükli seisukohast esmatähtsad ja kujutavad endast väga tähtsat osa selle liigi säilimiseks vajalikust üldisest elupaigast, mistõttu tuleb neid kaitsta isegi siis, kui neid ei kasutata, kuid on väga tõenäoline, et asjaomane loomaliik tuleb neisse paikadesse tagasi.
- 41 Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d ei saa tõlgendada nii, et kaitstud loomaliigi paljunemispaike selles sättes ette nähtud kaitse piirdub konkreetse ja tegeliku seal elamise perioodiga või tiinusperioodiga ja selle loomaliigi järglaste eest võimaliku hoolitsemise ajaga.
- 42 Selles sättes ette nähtud kaitse süsteemi rakendamiseks tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul seega eelkõige uurida, kas hariliku hamstri (*Cricetus cricetus*) paljunemispaike ökoloogilise toimivuse kaitse seisukohast on piisavalt suur tõenäosus, et see kaitstud loomaliik tuleb väljaspool eelmises punktis nimetatud ajavahemikke mainitud paikadesse tagasi, et seal paljuneda.
- 43 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et kaitstud loomaliigi paljunemispaike peavad olema kaitstud nii kaua, kui on vaja selleks, et võimaldada sellel loomaliigil edukalt paljuneda, mistõttu laieneb see kaitse ka neile paljunemispaike, mida enam ei kasutata, kuna on olemas piisavalt suur tõenäosus, et see loomaliik tuleb neisse paikadesse tagasi.

Kolmas ja neljas küsimus

- 44 Oma kolmanda ja neljanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kuidas tõlgendada mõisteid „kahjustamine“ ja „hävitamine“ elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d tähenduses.
- 45 Eelkõige soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus kindlaks teha, kas kahju tekitanud meetmed kujutavad endast paljunemis- ja/või puhkepaiga „kahjustamist“ või „hävitamist“ selle sätte tähenduses.
- 46 Sellega seoses tuleb tõdeda, et elupaikade direktiiv ei sisalda nende mõistete määratlust, mille tõlgendamisel tuleb seega lähtuda nende harjumuspärasest tähendusest tavakeeles, võttes arvesse nende mõistete kasutamise konteksti ja eesmärki, mida taotletakse õigusaktiga, mille osaks need on (vt selle kohta 1. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus Staatssecretaris van Financiën (vähendatud käibemaksumäära kohaldamine suguiha suurendava toimega toodetele), C-331/19, EU:C:2020:786, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 47 Kõigepealt, mis puudutab mõistete „kahjustamine“ ja „hävitamine“ harjumuspärast tähendust tavakeeles, siis tuleb märkida, et need mõisted tähendavad vastavalt halvenemiseni viivat tegevust, sealhulgas järkjärgulist vähenemist, ja tegevust, mis viib kadumiseni.
- 48 Mis puudutab seejärel konteksti, millesse elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkt d kuulub, siis nähtub käesoleva kohtuotsuse punktis 26 mainitud komisjoni juhenddokumendist, et kahjustamist võib määratleda kui füüsilist halvenemist, mis puudutab elupaika, paljunemisaika või puhkepaika, mis erinevalt hävitamisest võib toimuda aeglaselt ning mis võib järk-järgult vähendada asjaomase ala või paiga ökoloogilist toimivust, mistõttu ei pruugi see kahjustamine otsekohe tähendada toimivuse kadumist, vaid see vähendab seda kvalitatiivselt ja kvantitatiivselt ning võib lõpuks viia selle täieliku kadumiseni.
- 49 Lisaks tuleb korrata, et selles sättes nimetatud keelu puhul teha tegusid, mis põhjustavad paljunemis- või puhkepaikade kahjustamist või hävitamist, ei ole piiratud tahtlike tegudega vastupidi sellele, mis on ette nähtud nimetatud direktiivi artikli 12 lõike 1 punktides a–c nimetatud tegude puhul (vt selle kohta 2. juuli 2020. aasta kohtuotsus Magistrat der Stadt Wien (harilik hamster), C-477/19, EU:C:2020:517, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 50 Mis puudutab lõpuks elupaikade direktiiviga taotletavat eesmärki, siis tuleb samuti korrata, et nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 29, on selle eesmärk tagada loomaliikide range kaitse eelkõige direktiivi artikli 12 lõikes 1 ette nähtud keeldude abil.
- 51 Seda range kaitse süsteemi silmas pidades tuleb asuda seisukohale, et selleks, et teha vahet ühelt poolt paljunemis- või puhkepaika kahjustava teo ja teiselt poolt nende hävitamist põhjustava teo vahel, on otsustav kriteerium paljunemis- või puhkepaikade ökoloogilise toimivuse kahjustamise aste, olgu see kahjustamine siis tahtlik või mitte.
- 52 Eelkõige tuleb tagada, et inimeste tegevus ei kahjusta ega hävita kaitstud loomaliigi paljunemis- ja puhkepaiku, nii et neis on jätkuvalt olemas nõutud tingimused, et see loomaliik saaks seal puhata või sealt edukalt paljuneda. Selle hindamisel tuleb arvesse võtta igale asjaomasele loomaliigile, millesse asjaomane isend kuulub, omaseid ökoloogilisi nõudeid ning sellesse loomaliiki kuuluvate isendite olukorda, kes asjaomast paljunemis- või puhkepaika kasutavad.

- 53 Käesoleval juhul peab eelotsusetaotluse esitanud kohus elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d kohaldamiseks analüüsima, kas kahju tekitanud meetmed võisid nende elupaikade ökoloogilist toimivust järk-järgult vähendada või selle täielikult kaotada.
- 54 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmandale ja neljandale küsimusele vastata, et elupaikade direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et selles sättes kasutatud mõisteid „kahjustamine“ ja „hävitamine“ tuleb tõlgendada nii, et need tähistavad vastavalt kaitstud loomaliigi paljunemis- või puhkepaiga ökoloogilise toimivuse järkjärgulist vähendamist ja selle toimivuse täielikku kadumist sõltumata sellest, kas see kahjustamine või hävitamine on tahtlik või mitte.

Kohtukulud

- 55 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

- 1. Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta artikli 12 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et selles sättes kasutatud mõiste „paljunemispaidad“ hõlmab ka selle ala ümbruskonnas olevaid alasid, kui need osutuvad vajalikuks selleks, et selle direktiivi IV lisa punktis a toodud kaitstud loomaliigid, nagu on harilik hamster (*Cricetus cricetus*), saaks edukalt paljuneda.**
- 2. Direktiivi 92/43 artikli 12 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et kaitstud loomaliigi paljunemispaidad peavad olema kaitstud nii kaua, kui on vajalik selleks, et võimaldada sellel loomaliigil edukalt paljuneda, mistõttu laieneb see kaitse ka neile paljunemispaidadele, mida enam ei kasutata, kuna on olemas piisavalt suur tõenäosus, et see loomaliik tuleb neisse paikadesse tagasi.**
- 3. Direktiivi 92/43 artikli 12 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et selles sättes kasutatud mõisteid „kahjustamine“ ja „hävitamine“ tuleb tõlgendada nii, et need tähistavad vastavalt kaitstud loomaliigi paljunemis- või puhkepaiga ökoloogilise toimivuse järkjärgulist vähendamist ja selle toimivuse täielikku kadumist sõltumata sellest, kas see kahjustamine või hävitamine on tahtlik või mitte.**

Allkirjad